

Teastas Eorpach na Gaeilge
Bonnleibhéal 2 (A2)
Siollabas agus treoir do mhúinteoirí

Lárionad na Gaeilge: Taighde, Teagasc agus Tástáil
Ollscoil Mhá Nuad

Bonnleibhéal 2 (A2)
Siollabas agus treoir do mhúinteoirí

Clár	Ich
1. Réamhrá.....	4
2. An t-ábhar i Siollabas Bhonnleibhéal 2 (A2)	4
3. An ghramadach	5
4. Na hiarrthóirí agus an próiseas foghlama teanga.....	6
4.1 Straitéisí foghlama agus cumarsáide	6
4.2 Feasacht teanga	8
5. Cultúr na hÉireann	10
6. Na scileanna	10
6.1 Labhairt agus Cluastuiscint	10
6.2 Léamhthuiscint.....	11
6.3 Scríbhneoireacht	11
7. Scrúdú Bhonnleibhéal 2 (A2)	11
Topaic 1: Ócáidí sóisialta.....	12
Topaic 2: An teaghlach.....	15
Topaic 3: Caitheamh aimsire.....	18
Topaic 4: Taisteal laethúil	21
Topaic 5: Cúrsaí oibre	24
Topaic 6: Ag labhairt faoin deireadh seachtaine	27
Topaic 7: Bia agus deoch.....	30
Topaic 8: Sláinte agus tinneas.....	34
Topaic 9: Ag déanamh cur síos ar dhaoine	37
Topaic 10: Éadaí agus siopadóireacht.....	40
Topaic 11: Ag pleanáil laethanta saoire	42
Topaic 12: Treoracha, suíomh agus gluaiseacht	45
Topaic 13: Garanna agus cead	47
Topaic 14: Ag déanamh socruithe	49

1. Réamhrá

Leagtar síos sa siollabas seo na réimsí úsáide teanga ba chóir a bheith ar chumas na bhfoghlaimeoirí sula dtabharfaidh siad faoi *Scrúdú Bhonnleibhéal 2 (A2)*.

Tá scrúduithe agus siollabais Theastas Eorpach na Gaeilge (TEG) ar fáil ag na leibhéil seo a leanas:

Siollabais agus leibhéil scrúdaithe TEG
Bonnleibhéal 1 (A1)
Bonnleibhéal 2 (A2)
Meánleibhéal 1 (B1)
Meánleibhéal 2 (B2)
Ardleibhéal 1 (C1)

Léiríonn an tábla thíos go bhfuil siollabais agus scrúduithe TEG bunaithe go ginearálta ar *The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching and Assessment* (CEFR) a d'fhoilsigh Comhairle na hEorpa sa bhliain 2001.

Siollabais TEG agus Leibhéil Scrúdaithe	Leibhéil CEFR	Uaireanta staidéir/ foghlama*
Bonnleibhéal 1 (A1)	A1	80–100
Bonnleibhéal 2 (A2)	A2	+ 160–200
Meánleibhéal 1 (B1)	B1	+ 350–400
Meánleibhéal 2 (B2)	B2	+ 500–600
Ardleibhéal 1 (C1)	C1	+ 1000
	C2	+ 1500

* Níl anseo ach treoir.

2. An t-ábhar i Siollabas Bhonnleibhéal 2 (A2)

Leagtar síos sa siollabas an t-íosmhéid teanga atá riachtanach chun go mbeidh foghlaimeoirí in ann feidhmiú sna réimsí a chlúdaítear sa siollabas seo. Glactar leis go gcuirtear riachtanais na bhfoghlaimeoirí san áireamh i gcónaí agus cúrsaí teagaisc á ndearadh.

Is siollabas cumarsáideach an siollabas seo. Is é a chiallaíonn sin go ndírítear ar fheidhmeanna éagsúla a bhfuil baint acu le topaic nó le hábhar faoi leith. Ansin, tugtar samplaí de na múnlaí cainte a d'fhéadfaí a úsáid chun na feidhmeanna sin a chur i láthair na bhfoghlaimeoirí. Chomh maith leis sin, tugtar liosta focal agus frásaí a bheidh úsáideach agus an t-ábhar sin á mhúineadh sa rang. Ní liostaí iomlána múnlaí cainte ná

stór focal atá sa siollabas seo, agus molaimid do mhúinteoirí riachtanais na bhfoghlaimoírí a chur san áireamh agus iad ag ullmhú a gcúrsaí féin.

Tá an-tábhacht ag baint le riachtanais na bhfoghlaimoírí a chur san áireamh agus cúrsa teagaisc ar bith á chur le chéile. Sula ndéantar aon ábhar teagaisc a réiteach, ba chóir úsáid a bhaint as ceistneoirí nó agallaimh chun eolas cuimsitheach a bhailiú ar riachtanais na bhfoghlaimoírí, mar shampla, cén caitheamh aimsire atá acu, cén cineál oibre a dhéanann siad, cá bhfuil siad ina gcónaí, cad iad na scileanna atá acu, cad iad na rudaí ar mhaith leosan díriú orthu sa rang. Agus eolas den chineál sin bailithe, is féidir na riachtanais agus na hábhair spéise atá ag na hiarrthóirí a chur san áireamh agus ábhar á réiteach don seomra ranga.

Is féidir le múinteoirí an t-ábhar atá sa siollabas a chur le chéile cibé bealach atá oiriúnach don chúrsa teagaisc atá á dhearadh acu. Is é sin le rá, ní gá cloí le hord nó le leagan amach na n-ábhar sa siollabas seo. Mar sin féin, tá sé tábhachtach na feidhmeanna éagsúla agus na heiseamláirí teanga a chlúdach.

Sa siollabas seo, glactar leis go gcuirfidh na múinteoirí na samplaí teanga in oiriúint do cibé canúint atá in úsáid acu féin. Mar shampla, i gcanúint Chúige Uladh is gnách go ndeirtear *Tá mé buartha go bhfuil mé mall*, ach deirtear *Tá brón orm go bhfuil mé déanach* i gcuid de na canúintí eile. Bheifí ag súil leis, ag an leibhéal seo, go mbeadh na hiarrthóirí in ann cibé leagan atá coitianta ina gcanúint féin a úsáid gan stró agus go dtuigfidís na príomhleananacha a úsáidtear sna canúintí eile. Mar an gcéanna le gnéithe eile den stór focal (mar shampla *dún/druid*) agus den ghramadach (mar shampla *ar an bhóthar/ar an mbóthar*). Is leor ag na leibhéil seo go mbeadh na hiarrthóirí in ann leagan amháin a úsáid mar is ceart agus na leaganacha eile a thuiscint.

3. An ghramadach

Ceann de na nithe is suntasaí faoin siollabas cumarsáideach ná an chaoi a gcuirtear an ghramadach i láthair. Sna siollabais thraidisiúnta, thugtaí tús áite do mhúineadh na gramadaí, ach i siollabas cumarsáideach, déantar na míreanna gramadaí a mhúineadh i gcomhthéacs na n-ábhar agus na dtopaicí. Mar shampla i dTopaic 11 (Ag pleanáil laethanta saoire), déantar tagairt do thréimhsí ama: *Bhí mé sa Spáinn ar feadh coicíse*. Tugtar na samplaí *ar feadh seachtaine*, *ar feadh coicíse* agus *ar feadh míosa* agus mínítear go leanann an tuiséal ginideach *ar feadh* agus gurb é sin an fáth a n-athraíonn *seachtain* go dtí *seachtaine*. Nílimid ag moladh gur cheart gach riail eile a bhaineann leis an ghinideach uatha a chur i láthair na bhfoghlaimoírí ag an leibhéal seo. Is leor ag an leibhéal seo go dtuigfeadh foghlaimoírí cad é atá i gceist agus cén fáth a dtagann athrú tar éis *ar feadh*. Is cinnte nár chóir faillí a dhéanamh i bpointí lárnacha gramadaí agus is minic a bhíonn sé úsáideach díriú go foirmeálta ar phointe gramadaí faoi leith.

4. Na hiarrthóirí agus an próiseas foghlama teanga

Tá go leor dá bhfuil thíos luaite cheana féin in *Siollabas agus Treoir Bhonnleibhéal 1(A1)*. Táthar á lua anseo arís chun a chur i gcuimhne do mhúinteoirí gur cuid lárnach, leanúnach d'aon chúrsa teagaisc eolas ar straitéisí teanga agus ar fheasacht teanga.

Is maith atá a fhios ag múinteoirí nach ionann mar a éiríonn le gach foghlaimeoir agus é nó í i mbun teanga a fhoghlaim. Tá go leor rudaí a mbíonn tionchar acu ar rath na foghlama, mar shampla, cúlra an fhoghlaimeora, pearsantacht, aois agus spreagadh.

Tá a fhios againn anois go bhfuil an-tábhacht ag baint leis an chaoi a dtéann na hiarrthóirí i mbun an phróisis foghlama. Dá mhéad machnamh a dhéanann siad orthu féin mar fhoghlaimeoirí, ar na laigí agus ar na buanna atá acu agus ar na straitéisí a mbaineann siad úsáid astu, is amhlaidh is fearr a éireoidh leo agus iad i mbun teanga a fhoghlaim.

Ní féidir glacadh leis go mbíonn an machnamh seo ar siúl ag na hiarrthóirí go léir ná fiú go dtuigeann siad an tábhacht atá lena leithéid de chur chuige. Mar sin de, tá sé de dhualgas ar an mhúinteoir na hiarrthóirí a spreagadh agus a threorú chun eolas a chur ar a stíl foghlama féin agus le níos mó eolais a chur ar na cleasa a chabhraíonn leo dul chun cinn a dhéanamh san fhoghlaim.

Sna hailt seo a leanas, cuirtear síos ar chuid de na rudaí ar cheart díriú orthu sa phróiseas teagaisc agus foghlama chun cabhrú leis na hiarrthóirí tairbhe iomlán a bhaint as a gcuid staidéir.

4.1 Straitéisí foghlama agus cumarsáide

Is cuid nádúrtha den fhoghlaim teanga é botúin a dhéanamh agus is cinnte go dtagann deacrachtaí chun cinn le linn d'fhoghlaimeoirí a bheith ag iarraidh an teanga a úsáid. Cabhraíonn straitéisí cumarsáide leis na hiarrthóirí a bheith níos éifeachtaí agus iad ag caint, mar go mbíonn siad ag pleanáil na rudaí atá siad chun a rá, ag coinneáil súil ar conas atá ag éirí leo agus ag glacadh céimeanna le rudaí a chur ina gceart nuair a thagann fadhbanna chun cinn. Cabhraíonn straitéisí cúitimh leo teacht slán nuair a bhíonn bearnaí ina gcuid eolais a chuirfeadh bac ar an chumarsáid.

Rachaidh sé chun sochair do na hiarrthóirí neart deiseanna a bheith acu ar feadh an phróisis foghlama chun úsáid na straitéisí seo a fhorbairt agus cur chuige níos gníomhaí a ghlacadh maidir lena gcuid foghlama féin. Ba chóir do na múinteoirí iarracht leanúnach a dhéanamh leis na hiarrthóirí a chur ar an eolas faoi conas an straitéisí chuí a úsáid. Ní leor plé aon uaire sa seomra ranga. Caithfidh úsáid straitéisí a bheith ina dlúthpháirt leanúnach den teagasc agus ar cheann de na prionsabail ar a mbunaítear an cur chuige teagaisc ar fad. Ní hé go bhfuil straitéisí agus cleasa ar leith le teagasc do na hiarrthóirí. Is é is tábhachtaí ná go gcabhrófaí leo na straitéisí éifeachtacha a mbaineann siad úsáid astu cheana a aithint agus straitéisí eile a chabhródh leo a fhorbairt de réir a chéile.

Seo thíos *cuid de na straitéisí* ar cheart do na hiarrthóirí leas a bhaint astu:

Mar chainteoirí

- A bhfuil le rá acu a phleanáil, mar shampla, stór frásaí bunúsacha a bheith ag na hiarrthóirí. Beidh siad in ann, de ghnáth, frása oiriúnach a thabhairt chun cuimhne agus a úsáid de réir mar is gá.
- Bearnaí ina gcuid eolais a chúiteamh:
 - Cabhair a lorg i dtaca le focal/frása/pointe faoi leith.
Cén Ghaeilge atá air...?
Conas a deirtear...?
 - Ceist a chur ar dhaoine ar thuig siad an méid a dúradh.
An dtuigeann tú sin?
- Súil a choinneáil ar conas atá ag éirí leo:
 - Ceist a chur ar dhuine/dhaoine eile an bhfuil an méid a dúradh ceart.
An bhfuil sin ceart?
 - Botúin a dhéanann siad féin a thabhairt faoi deara agus a cheartú.
 - Fadhbanna a bhíonn acu go rialta a thabhairt faoi deara agus iarracht a dhéanamh iad a cheartú.

Mar éisteoirí

- A chur in iúl nach dtuigeann siad rud éigin.
Tá brón orm. Ní thuigim sin.
Gabh mo leithscéal, ach ní thuigim sin.
- Soiléiriú a lorg.
Cad é a chiallaíonn...?
An bhféadfá é sin a mhíniú dom, le do thoil?
- Athrá a lorg.
Abair é sin arís, le do thoil.
- Deimhniú a lorg gur thuig siad i gceart cad é a bhí i gceist.
An é an 'an Fhraincis' a dúirt tú?
- Iarraidh ar dhuine labhairt níos moille.
An bhféadfá labhairt níos moille, le do thoil?
- An comhthéacs a úsáid chun buille faoi thuairim a thabhairt faoi bhrí focal/frásaí nach dtuigeann siad.

Mar fhoghlaimoirí go ginearálta

- Eolas a chur ar a stíl foghlama féin. Cad iad na rudaí a chabhraíonn leo agus cad iad na rudaí a chuireann bac orthu? Cad iad na straitéisí a mbaineann siad úsáid astu?
- A gcuid staidéir a phleanáil, laigí agus deacrachtaí a bhíonn acu a aithint agus díriú orthu sin.
- Pleanáil sula dtugann siad faoi thascanna.
- Súil a choinneáil ar conas atá ag éirí leo le linn dóibh a bheith ag gabháil do thasc ar leith agus don fhoghlaim go ginearálta.

Le linn dóibh a bheith ag obair ar théacs nó ar thasc

- Athrá a dhéanamh os ard nó os íseal ar fhocail nó ar struchtúir.
- An úsáid chuí a bhaint as foclóirí, leabhair ghramadaí, liostaí téarmaíochta agus foinsí eile clóite nó leictreonacha.
- Rangú agus ord a chur ar ábhair nua atá á bhfoghlaim acu.
- Nóta/achóimre a dhéanamh de na príomhphointí.
- Úsáid a bhaint as an eolas atá acu cheana le buille faoi thuairim a thabhairt faoi ábhair nua.
- Cabhair a lorg. Mar shampla, athrá/soiléiriú/comhairle/samplaí breise a lorg ón mhúinteoir nó ó dhaoine eile.
- Comhoibriú le foghlaimoirí eile.

4.2 Feasacht teanga

Baineann feasacht teanga leis an tuiscint atá ag na hiarrthóirí ar an phróiseas foghlama teanga agus an machnamh a dhéanann siad faoin chaoi a bhfeidhmíonn an teanga.

Agus iad ag sealbhú na teanga, is cinnte go mbaineann foghlaimoirí leas agus tairbhe as cur chuige a bhfuil an fheasacht teanga san áireamh ann. Ba cheart na hiarrthóirí a threorú agus a spreagadh chun go mbeidh siad fiosrach faoi na nithe seo a leanas:

- an chaoi a n-oibríonn an teanga
- na patrúin éagsúla atá le haimsiú laistigh den teanga
- na cosúlachtaí agus na difríochtaí atá idir an Ghaeilge agus an Béarla
- na cosúlachtaí agus na difríochtaí atá idir an Ghaeilge agus teangacha eile atá ar eolas ag an fhoghlaimoir

Ba chóir díriú ar ghnéithe éagsúla den fheasacht teanga ar bhonn leanúnach le linn an phróisis teagaisc. Is féidir úsáid a bhaint as téacsanna oiriúnacha, idir théacsanna scríofa, théacsanna éisteachta agus téacsanna físe leis na hiarrthóirí a spreagadh chun machnamh ar na hábhair seo. Is é aidhm an chur chuige seo ná cabhrú leis an phróiseas sealbhaithe teanga trí dheiseanna a chur ar fáil do na hiarrthóirí bearnaí ina gcuid eolais féin a aithint, go háirithe sa labhairt.

Seo thíos **roinnt samplaí** de na nithe ar cheart aird na bhfoghlaimoirí a dhíriú orthu:

- Téarmaíocht na gramadaí. Tá sé tábhachtach go mbeadh na hiarrthóirí eolach ar théarmaí gramadaí na Gaeilge chun go mbeidh siad in ann labhairt faoin teanga agus chun go mbeidh siad in ann an úsáid cheart a bhaint as foclóirí agus áiseanna tagartha eile.
- Difríochnaí idir comhréir na Gaeilge agus comhréir an Bhéarla. Féach na samplaí thíos:

She comes from Cork. Is as Corcaigh í.
Do you like music? Yes. An maith leat ceol? Is maith.

- Na bealaí éagsúla ina gcuirtear treise ar fhocail sa Ghaeilge agus sa Bhéarla. Mar shampla:

Bríd: Is maith liom ceol. An maith leat **sa** ceol?

Botún coitianta i measc foghlaimoirí Gaeilge atá ann aiceann a chur ar an fhocal *leat*, ag aithris ar nós an Bhéarla **you**, seachas an mhír threistithe *-sa* a chur le deireadh an fhocail.

- Patrúin éagsúla i ngramadach na Gaeilge a aithint. D'fhéadfaí úsáid a bhaint as téacsanna oiriúnacha agus iarraidh ar fhoghlaimoirí a n-aird a dhíriú ar phatrúin éagsúla a thagann chun cinn, mar shampla cad a tharlaíonn tar éis na bhfoirmeacha ceisteacha san aimsir láithreach agus san aimsir chaite? Cad iad na hathruithe a tharlaíonn nuair a chuirtear aidiacht le hainmfhocail?
- An cineál teanga a mbaintear úsáid aisti i gcomhthéacsanna difriúla, mar shampla an mbíonn aon difríochtaí sa chineál Gaeilge a úsáidtear i gcomhthéacsanna foirmeálta agus i gcomhthéacsanna neamhfhoirmeálta? An mar an gcéanna a bheannaítear do dhuine sa Ghaeilge agus i dteangacha eile?
- Na canúintí. D'fhéadfaí cabhrú leis na hiarrthóirí tuiscint níos fearr a fháil ar na difríochtaí idir na canúintí trína n-aird a dhíriú ar na leaganacha atá le fáil sna canúintí éagsúla, mar shampla *ní mór dom* agus *caithfidh mé*. Is féidir a n-aird a dhíriú ar leaganacha malartacha faoi leith a úsáidtear sna canúintí éagsúla, mar shampla *fataí, préataí = prátaí*.

- Cúrsaí foghraíochta. D'fhéadfaí aird na bhfoghlaimoirí a dhíriú ar bhonn leanúnach ar chuid de na príomhdhifríochtaí idir foghraíocht an Bhéarla agus foghraíocht na Gaeilge, mar shampla na difríochtaí fuaime idir na gutaí fada agus na gutaí gairide (*ait v áit*) nó fuaimniú na ndéfhoghar (*suas agus siar*).

5. Cultúr na hÉireann

Beidh roinnt foghlaimoirí ann nach as Éirinn iad, nó atá ag déanamh staidéir ar an Ghaeilge i dtíortha thar lear. Ba chóir buneolas a thabhairt dóibh maidir le gnéithe lárnacha de chultúr na hÉireann, go háirithe na gnéithe sin atá bainteach leis an Ghaeilge agus leis an Ghaeltacht.

Molaimid nár cheart aonad faoi leith teagaisc a thabhairt suas do chúrsaí cultúir ach go ndéanfaí tagairt do ghnéithe áirithe den chultúr de réir mar a thagann siad chun cinn in obair an ranga.

Seo roinnt gnéithe den chultúr ar cheart díriú orthu agus an t-ábhar sa siollabas seo á mhúineadh agat: nósanna a bhaineann nó a bhain le cuid de mhórfhéilte na hÉireann anois agus san am a chuaigh thart, na cluichí Gaelacha, eolas faoin Ghaeltacht agus aon rud eile a thagann chun cinn le linn obair an ranga.

6. Na scileanna

Seo thíos léiriú achomair ar na rudaí is féidir le foghlaimoirí a bhfuil Bonnleibhéal 2 (A2) bainte amach acu a dhéanamh sna scileanna éagsúla.

6.1 Labhairt agus Cluastuiscint

Ag an leibhéal seo, beidh na hiarrthóirí in ann cur síos simplí a thabhairt ar a gcúlra, a gcuid oibre, na rudaí a dhéanann siad gach lá, rudaí a thaitníonn agus nach dtaitníonn leo. Beidh stór focal sách fairsing acu le páirt a ghlacadh i gcomhráite gairide simplí ar ghnáth-thopaicí go réasúnta éasca, cé go mbeidh siad rud beag stadach in amanna.

Tuigfidh siad abairtí simplí agus frásaí coitianta a bhaineann leis an ngnáthshaol, fad is go mbíonn an friotal soiléir agus nach labhraítear go róghasta ná go róchanúnach. Beidh siad fós ag brath go mór ar dhaoine eile cuidiú leo cumarsáid a dhéanamh. Beidh iarrthóirí in ann ceisteanna ginearálta a chur agus an chumarsáid a choinneáil ar siúl trí iarraidh ar dhaoine rudaí a athrá, a shoiléiriú nó malairt focal a úsáid srl. Beidh siad ábalta frásaí coitianta a úsáidtear le beannú do dhaoine nó slán a fhágáil a úsáid mar is ceart.

Ó thaobh na foghraíochta de, beidh caint na n-iarrthóirí soiléir go leor le go dtuigfear í, tríd is tríd. Bíodh sin mar atá, beidh tionchar a máthairtheanga(cha) le brath agus is féidir go mbeidh ar chomhchainteoirí soiléiriú a lorg anois is arís.

Ní miste d'iarrthóirí a rogha canúint a úsáid ach níltear ag súil leis, ag an leibhéal seo, go gcloifidh siad go leanúnach le canúint amháin.

Beidh iarrthóirí in ann struchtúir shimplí a úsáid mar is ceart, ach fós féin beidh earráidí áirithe á ndéanamh acu arís is arís eile, mar shampla na haimsirí a bheith trí chéile. Bíodh sin mar atá, is gnách go dtuigtear an méid a bhíonn á rá ag an iarrthóir ón chomhthéacs.

6.2 Léamhthuiscint

Beidh iarrthóirí in ann déileáil le téacsanna gairide simplí a bhaineann le gnáthábhair nithiúla agus a bhfuil stór focal coitianta ardmhnicíochta iontu. Féach na sonraíochtaí thíos. Beidh siad ábalta brí ghinearálta a bhaint as téacs (mar shampla, teachtaireacht ríomhphoist nó litir) nó sonraí áirithe agus pointí eolais faoi leith a thuiscint i dtéacs gairid, fad is gur friotal simplí atá in úsáid agus go mbaineann an téacs le réimse a bhfuil eolas éigin acu air nó suim acu inti. Ní bheidh siad in ann déileáil le hábhair atá teibí nó nach mbíonn stór focal coitianta le fáil iontu. Beidh ar fhoghlaimoirí úsáid a bhaint as na hacmhainní teoranta atá acu ó thaobh stór focal agus struchtúr de chun brí a bhaint as an téacs agus chun sonraí i dtéacsanna simplí a thuiscint.

6.3 Scríbhneoireacht

Beidh iarrthóirí in ann abairtí an-simplí a scríobh i dteachtaireacht ríomhphoist nó a leithéid faoi ábhair a bhaineann go dlúth lena saol féin, mar shampla ‘Tá mé ag dul chuig an phictiúrlann anocht.’ Ag an leibhéal seo, beidh na hiarrthóirí in ann na rudaí seo a leanas a scríobh: abairtí agus frásaí simplí a chuirtear le chéile le cónaisc shimplí ar nós ‘agus’, ‘ach’ agus ‘mar’.

Beifear ag súil go mbeidh iarrthóirí in ann na struchtúir shimplí ghramádaí atá leagtha amach sa cháipéis seo a láimhseáil i gceart. Sin ráite, glactar leis go ndéanfaidh siad botúin uaireanta agus seans go gcothóidh na botúin sin deacrachtaí tuisceana don léitheoir. Moltar d’iarrthóirí aird faoi leith a thabhairt ar cheartúsáid na mbunstruchtúr gramadaí agus ar an litriú. Tá easpa feasachta maidir le cruinneas gramadaí agus leanúnachas maidir le cur i bhfeidhm rialacha gramadaí le sonrú i measc fhoghlaimoirí na Gaeilge ag gach leibhéal cumais. Chuige sin, cuirtear béim ar chruinneas gramadaí agus litrithe sna córais mharcála don scríbhneoireacht ag na leibhéil ar fad, fiú ag na bonnleibhéil.

7. Scrúdú Bhonnleibhéal 2 (A2)

Moltar do mhúinteoirí atá ag ullmhú iarrthóirí don scrúdú seo staidéar a dhéanamh ar an cáipéisí seo a leanas chomh maith. Tá siad go léir le fáil anseo ar www.teg.ie

Siollabas agus Treoir d’iarrthóirí

Scrúduithe Samplacha 1 & 2 do Bhonnleibhéal 2 (A2)

[Tuairisc an Phríomhscrúdaitheora do Bhonnleibhéal 2 \(A2\)](#)

Topaic 1: Ócáidí sóisialta

	Feidhmeanna	Samplaí
1.1	Ag tagairt don aimsir ag tús comhrá.	Tá lá breá ann. Tá cinnte. Tá sé go deas. Tá drochlá ann. Tá. Tá sé fliuch. Tá sé fuar.
1.2	Ag gabháil leithscéil as ucht a bheith mall. Ag cur in iúl do dhuine gur cuma é/í bheith mall.	Tá brón orm go bhfuil mé déanach. Bhí an trácht an-trom. Ná bí buartha. Tá tú ceart go leor.
1.3	Ag fiafraí de dhuine ar bhuail sé/sí le duine eile cheana agus ag freagairt na ceiste sin.	Ar bhuail tú le Síle (cheana)? Níor bhuail. Cén chaoi a bhfuil tú, a Shíle? Bhuail. Bhuaileamar le chéile ag bainis Áine.
1.4	Ag fiafraí de dhuine an duine áirithe é/í agus ag freagairt na ceiste sin.	An tusa cara Chlár? Is mé. Bhíomar ar scoil le chéile. An deartháir le Liam é sin? Ní hea.
1.5	Ag fiafraí de dhuine an bhfuil sé/sí ag baint sult as ócáid shóisialta agus ag freagairt na ceiste sin.	An bhfuil tú ag baint taitneamh as an chóisir? Tá. Tá sí go hiontach.
1.6	Ag cur tuairim in iúl, féachaint an aontaíonn duine leat.	Tá an cheolchoirm go maith, nach bhfuil? Tá. Tá sí ar fheabhas.
1.7	Ag ól sláinte duine.	Sláinte!
1.8	Ag guí breithlá sona, srl. ar dhuine agus ag freagairt a leithéid de ghuí.	Lá breithe sona duit. Nollaig shona duit. Athbhliain faoi mhaise duit. Go mba é duit.

	Feidhmeanna	Samplaí
1.9	Ag rá go gcaithfidh tú imeacht agus ag rá cén fáth. Ag cur in iúl go bhfuil aiféala ort go bhfuil duine ag imeacht.	Caithfidh mé imeacht. Tá orm éirí go luath. Caithfidh mé an bus deireanach a fháil. Is mór an trua sin.
1.10	Ag fágáil slán ag duine.	Ádh mór. Slán abhaile.

Gramadach	Samplaí
An chopail <i>is</i>	An tusa ...?
Ainmfhocal + aidiacht	lá breá
Ceisteanna agus freagraí san aimsir chaite	Ar bhuail tú ...? Bhuail/níor bhuail

Stór focal	Samplaí
Ócáidí sóisialta	bainis cóisir (lá breithe) ceolchoirm
Ginearálta	buail le Nollaig athbhliain

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

Caint bhunúsach a dhéanamh agus é/í i láthair ag ócáid shóisialta.

Éisteacht

Ceisteanna simplí agus beannachtaí a chloistear de ghnáth ag ócáidí sóisialta a thuiscint.

Léamh

Cuid den stór focal a bhaineann le hócáidí sóisialta, cóisirí agus an Nollaig a thuiscint, mar shampla 'Nollaig shona' scríofa ar chárta.

Scríobh

Teachtaireachtaí simplí a scríobh, ar chárta Nollag nó ar chárta lá breithe, cuir i gcás.

Topaic 2: An teaghlach

	Feidhmeanna	Samplaí
2.1	Ag fiafraí de dhuine cá fhad atá sé/sí pósta nó geallta le duine, scartha ó dhuine agus ag freagairt na gceisteanna sin.	Cá fhad atá tú pósta? Cá fhad atá sibh scartha? Tá mé pósta le deich mbliana. Táimid pósta le fiche bliain. Táimid scartha anois le dhá bhliain. Táimid geallta le bliain anois.
2.2	Ag fiafraí de dhuine cá fhad a bhí sé/sí pósta nó ag siúl amach le duine agus ag freagairt na ceiste sin.	Cá fhad a bhí tú pósta? Bhí mé pósta ar feadh ocht mbliana. Cá fhad a bhí sibh ag siúl amach le chéile? Bhíomar ag siúl amach le chéile ar feadh trí bliana.
2.3	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoin líon mac agus iníonacha atá ag duine agus a c(h)éile.	Cá mhéad páiste atá agaibh? Tá mac amháin agus triúr iníonacha againn. Beirt iníonacha agus mac amháin.
2.4	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi aois páistí.	Cén aois atá do mhac/Cén aois atá sé? Cén aois atá d'iníon/Cén aois atá sí? Cén aois atá siad? Tá an duine is óige trí bliana. Tá an duine is sine deich mbliana.
2.5	Ag rá cá mhéad deartháir agus deirfiúr atá agat.	Tá deartháir amháin agus beirt deirfiúracha agam. Níl deartháir ná deirfiúr ar bith agam. Is páiste aonair mé.
2.6	Ag fiafraí cá bhfuil baill den teaghlach ina gcónaí agus ag freagairt na ceiste sin.	Cá bhfuil sé ina chónaí? Cá bhfuil sí ina cónaí? Cá bhfuil siad ina gcónaí? Tá siad ina gcónaí i mBaile Átha Cliath anois. Tá Brídín ina cónaí i gCorcaigh. Tá Stiofán ina chónaí i Londain le cúig bliana anois.

	Feidhmeanna	Samplaí
2.7	Ag cur baill éagsúla den teaghlach in aithne.	Seo é mo dheartháir Niall. Seo í mo dheirfiúr Siobhán. Seo iad mo chuid deartháireacha. Seo iad mo chuid deirfiúracha.

Gramadach	Samplaí
<i>Le v ar feadh</i>	Táimid pósta le dhá bhliain. Bhíomar pósta ar feadh sé bliana.
Uimhreacha pearsanta + ainmfhocal	triúr iníonacha
Bliain amháin – fiche bliain	ocht mbliana trí bliana déag
An aidiacht shealbhach (<i>mo agus do</i>)	mo dheirfiúr do mhac
Cónaí	Tá sé ina chónaí i Meiriceá. Tá sí ina cónaí i nGaillimh. Tá siad ina gcónaí i Nua-Eabhrac.

Stór focal	Samplaí
Stádas pósta	geallta
Daoine	deartháireacha deirfiúracha mic iníonacha uncail aintín nia neacht seanathair/athair mór seanmháthair/máthair mhór col ceathrair (nó col ceathrar) col ceathracha

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

Labhairt faoina stádas pósta anois agus san am a chuaigh thart, eolas a thabhairt faoina c(h)lann, agus baill éagsúla den teaghlach a chur in aithne.

Éisteacht

Cuid den stór focal is bunúsaí a bhaineann leis an teaghlach a aithint i gcomhrá agus ceisteanna maidir lena t(h)eaghlach féin a thuiscint.

Léamh

Focail a bhaineann le stádas pósta a thuiscint ar fhoirmeacha agus na focail a bhaineann leis an teaghlach a thuiscint i gcuntais scríofa.

Scríobh

Cuntas gearr a scríobh faoina stádas pósta anois agus roimhe seo, faoina p(h)áistí agus a c(h)uid deartháireacha is deirfiúracha.

Topaic 3: Caitheamh aimsire

	Feidhmeanna	Samplaí
3.1	Ag caint faoi na rudaí a dhéanann tú nuair a bhíonn am saor agat.	Is maith liom galf a imirt. Is maith liom dul ag snámh. Is maith liom dul chuig scannáin. Is breá liom a bheith ag féachaint ar an teilifís. Is breá liom a bheith ag éisteacht le ceol.
3.2	Ag fiafraí de dhuine an maith leis caitheamh aimsire áirithe agus ag freagairt na ceiste sin.	An maith leat(sa) a bheith ag snámh? An maith leat(sa) leadóg a imirt? Is maith/ní maith.
3.3	Ag cur tuairimí in iúl faoi chaitheamh aimsire.	Sílim go bhfuil an leadóg ceart go leor mar chaitheamh aimsire. Ní maith liom ar chor ar bith/in aon chor í. Sílim go bhfuil sé an-leadránach. Sílim go bhfuil sé an-suimiúil.
3.4	Ag fiafraí de dhuine an bhfuil suim aige/aici i rud éigin agus ag freagairt na ceiste sin.	An bhfuil suim agat sa stair/sa cheol? Tá suim mhór agam ann/inti. Níl mórán suime agam ann. Níl suim ar bith agam ann.
3.5	Ag rá cá huair a dhéanann tú rudaí éagsúla.	Téim chuig ceolchoirm go minic oíche Shathairn. Imrím cispheil de ghnáth tráthnóna Dé Sathairn. Bíonn traenáil agam de ghnáth oíche Mháirt.
3.6	Ag rá go bhfuil tú i do bhall de chlub nó de chumann.	Tá mé i mo bhall de chumann siúl sléibhe. Tá mé i mo bhall de chlub leadóige.
3.7	Ag fiafraí de dhuine cé chomh minic is a dhéanann sé/sí rud éigin agus ag freagairt na ceiste sin.	Cé chomh minic is a imríonn tú cluiche peile? Cé chomh minic is a théann tú chuig scannán? Uair sa tseachtain/sa mhí. Gach coicís nó mar sin.

	Anois is arís. Nuair a bhíonn an t-am agam.
--	--

Gramadach	Samplaí
Ord focal	Is maith liom spórt a imirt.
An chopail	Is breá liom féachaint ar an teilifís.
An aidiacht shealbhach	i mo bhall
Dobhriathra ama	go minic anois is arís
<i>Oíche</i> + séimhiú	oíche Dhomhnaigh oíche Mháirt

Stór focal	Samplaí
Caitheamh aimsire (go háirithe caitheamh aimsire an fhoghlaim)	litríocht stair iascaireacht peil Ghaelach/an pheil Ghaelach léitheoireacht seinm ceoil ceoltóir uirlis fidil/fidléir damhsa taisteal seisiúin ceoil
Pointí ama	maidin tráthnóna oíche

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

Tuairimí éagsúla a chur in iúl faoi chaitheamh aimsire agus a rá cé chomh minic is a dhéanann sé/sí rudaí éagsúla.

Éisteacht

Ceisteanna simplí a bhaineann le caitheamh aimsire a thuiscint. In ann focail agus frásaí a thuiscint i gcomhrá faoi chaitheamh aimsire.

Léamh

Ainmneacha caitheamh aimsire a aithint agus na príomhphointí a thuiscint i gcuntas scríofa a bhaineann le caitheamh aimsire.

Scríobh

Cur síos simplí a scríobh faoina c(h)aitheamh aimsire, a rá cé chomh minic is a dhéanann sé/sí rudaí éagsúla

Topaic 4: Taisteal laethúil

	Feidhmeanna	Samplaí
4.1	Ag fiafraí do dhuine an ndéanann sé/sí mórán taistil agus ag freagairt na ceiste sin.	An ndéanann tú mórán taistil? Déanaim/ní dhéanaim. Ní dhéanaim mórán taistil. Ní maith liom an baile a fhágáil. Is breá liom a bheith ag taisteal.
4.2	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi thaisteal chuig an ionad oibre.	Conas a théann tú go dtí an obair gach lá? Tógaim an bus. Tá stad an bhus an-chóngarach do mo theach. Tógaim an traein. Tá sí an-áisiúil. Tiomáinim isteach sa chathair de ghnáth. Téim ar an rothar. An mbíonn an carr leat?
4.3	Ag plé cúrsaí ama.	Cén t-am a fhágann tú an teach? Idir a hocht agus ceathrú tar éis a hocht. Timpeall a seacht, de ghnáth.
4.4	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi fhad an turais.	Cá fhad a thógann an turas? Braitheann sé ar an trácht. Idir uair agus uair go leith, de ghnáth. Tógann sé suas le leathuair an chloig. Ní thógann sé ach fiche nóiméad.
4.5	Ag cur tuairimí in iúl faoi thaisteal.	Is fuath liom an turas. Is cuma liom faoin turas. Tá sé an-dainséarach a bheith ag rothaíocht anseo.
4.6	Ag rá céard a dhéanann tú le ham a mheilt le linn turais.	Léim leabhar/léim an páipéar. Éistim leis an raidió. Déanaim obair ar mo ríomhaire glúine.
4.7	Ag plé costais taistil.	Cá mhéad a chosnaíonn sé? Cá mhéad atá ar thicéad singil/fillte? Tá sé an-daor. Cosnaíonn ticéad fillte €60.

	Feidhmeanna	Samplaí
4.8	Ag plé cúrsaí tiomána.	An bhfuil tiomáint agat? Níl. Táim ró-neirbhíseach le bheith ag tiomáint. Tá. Táim ag tiomáint le cúpla bliain anois. Tá. Tá ceadúnas tiomána agam le dhá bhliain anois.

Gramadach	Samplaí
<p>Ceisteanna agus freagraí san aimsir láithreach</p> <p>Réamhfhocail + an t-alt</p> <p>An réimír <i>an-</i></p>	<p>An ndéanann tú mórán taistil?</p> <p>ar an bhus/ar an mbus sa charr ar an traein ar an rothar ar an bhád/ar an mbád</p> <p>an-daor an-neirbhíseach</p>

Stór focal	Samplaí
<p>Modhanna taistil</p> <p>Tuairimí</p> <p>Ginearálta</p>	<p>bus traein traein faoi thalamh carr rothar gluaisrothar bád</p> <p>áisiúil dainséarach leadránach</p> <p>turas trácht brú tráchta mótarbhealach</p>

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

Cur síos a dhéanamh ar an taisteal a dhéanann sé/sí go laethúil agus tuairimí a chur in iúl mar gheall air.

Éisteacht

Ceisteanna simplí agus cur síos bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint.

Léamh

Ainmneacha na modhanna éagsúla taistil a aithint mar aon le tagairtí do thréimhsí ama.

Scríobh

Cur síos gearr a scríobh ar an taisteal a dhéanann sé/sí gach lá.

Topaic 5: Cúrsaí oibre

	Feidhmeanna	Samplaí
5.1	Ag fiafraí de dhuine cén obair a dhéanann sé/sí agus ag freagairt na ceiste sin.	Cén tslí bheatha atá agat? Rúnaí atá ionam. Is bainisteoir mé. Is fear gnó mé.
5.2	Ag rá cén cineál gnó atá agat.	Tá siopa ceoil agam. Tá teach lóistín agam. Tá mo chomhlacht féin agam.
5.3	Ag labhairt faoi do stádas oibre.	Níl mé ag obair faoi láthair. Tá mé éirithe as/ar pinsean le bliain anois. Chaill mé mo phost cúpla mí ó shin. Tá mé ag lorg poist.
5.4	Ag lorg agus ag tabhairt tuairimí faoi phost.	An dtaitníonn an post leat? Tá sé deacair go leor. Tá an saoiسته cairdiúil go leor. Ní thaitníonn. Tá strus ag baint leis. Ní thaitníonn. Tá sé an-leadránach. Tá mo chomhoibrithe go deas.
5.5	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi uaireanta oibre.	Cén t-am a thosaíonn tú ar maidin? Cén t-am a chríochnaíonn tú tráthnóna? Ar a naoi a chlog. Timpeall/thart faoina sé nó mar sin.
5.6	Ag tabhairt eolais faoi dhálaí oibre.	Tá an pá/tuarastal go maith. Fuair mé ardú céime an bhliain seo caite. Bíonn cúig seachtaine laethanta saoire agam gach bliain.
5.7	Ag lorg agus tabhairt eolais faoin tréimhse atá caite ag duine i bpost.	Cá fhad atá tú ag obair ansin? Le trí bliana. Seacht mbliana nó mar sin.
5.8	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi scileanna.	An bhfuil tiomáint agat? Tá/níl. An féidir leat ríomhaire a úsáid? Is féidir/ní féidir.

	Feidhmeanna	Samplaí
		An bhfuil Fraincis agat? Tá. Is féidir liom go leor a thuiscint.

Gramadach	Samplaí
An t-infinideach gan chuspóir	Is féidir liom tiomáint.
An t-infinideach le cuspóir	Is féidir liom an Fhraincis a thuiscint.

Stór focal	Samplaí
Poist	oibrí monarchan bainisteoir dlíodóir cuntasóir aisteoir fiaclóir ealaíontóir iriseoir garda/póilín fear an phoist/bean an phoist fear gnó bean ghnó
Áiteanna oibre	bunscoil meánscoil ollscoil bialann garáiste teach lóistín leabharlann banc siopa bróg/ceoil ... comhlacht
Dálaí oibre	laethanta saoire pinsean ardú céime

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

Cur síos a thabhairt ar an chineál poist atá aige/aici, na dálaí oibre, tuairimí simplí a nochtadh i dtaobh an phoist, a rá cad iad na scileanna atá aige/aici.

Éisteacht

Ceisteanna simplí agus cur síos bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint.

Léamh

Ainmneacha fhormhór na bpost is coitianta a aithint agus éirím phíosa scríofa faoi na hábhair thuas a thuiscint.

Scríobh

Cur síos a scríobh faoin obair a dhéanann sé/sí: an cineál poist atá aige/aici, na dálaí oibre mar aon le tuairimí simplí a nochtadh i dtaobh an phoist agus na scileanna atá aige/aici.

Topaic 6: Ag labhairt faoin deireadh seachtaine

	Feidhmeanna	Samplaí
6.1	Ag cur ceist ar dhuine faoin méid a bhí ar siúl aige/aici ag an deireadh seachtaine.	Cad é a rinne tú ag an deireadh seachtaine? An ndearna tú aon rud ag an deireadh seachtaine?
6.2	Ag rá go ndeachaigh tú áit éigin.	Chuaigh mé go Corcaigh. Chuaigh mé chuig scannán le mo chara, Bríd. D'imir mé cluiche gailf le cúpla cara liom. Ní dhearna mé faic/dada.
6.3	Ag fiafraí de dhaoine cén uair a chuaigh siad áit éigin agus ag freagairt na ceiste sin.	Cén uair/lá a chuaigh tú go Gaillimh? Maidin Dé hAoine. Oíche Shathairn.
6.4	Ag trácht ar na rudaí a rinne tú.	Chas mé le cairde sa teach tábhairne. Bhreachnaigh mé ar DVD. Chuaigh mé chuig ceolchoirm. D'imir mé galf le mo dheartháir. Cheannaigh mé cúpla bronntanas. Chonaic mé scannán maith. Chuaigh mé ag siopadóireacht.
6.5	Ag fiafraí de dhaoine ar bhain siad sult as rud éigin agus ag freagairt na ceiste sin.	Ar bhain tú sult as an deireadh seachtaine? Ar bhain tú sult as an cheolchoirm? Ar thaitin an dráma leat? Bhain. Bhain mé an-sult as. Níor bhain. Ní raibh sé rómhaith.
6.6	Ag cur tuairimí in iúl.	Bhí sé ar fheabhas/thar barr/thar cionn. Bhí am iontach /ar dóigh agam. Bhí sé róchostasach. Bhí aimsir bhreá ann. Bhí an aimsir go dona.

Gramadach	Samplaí
<p><i>oíche</i> + laethanta na seachtaine</p> <p>An aimsir chaite den bhriathar</p> <p>Ceisteanna agus freagraí san aimsir chaite (na briathra neamhrialta san áireamh)</p> <p><i>cúpla</i> + an uimhir uatha</p> <p><i>go, go dtí, chuig</i></p>	<p>oíche Mháirt oíche Shathairn</p> <p>d’imir chas (le) d’éist...</p> <p>An ndeachaigh... Chuaigh/ní dheachaigh An ndearna ... Rinne/ní dhearna. Ar bhain... Bhain/níor bhain.</p> <p>cúpla lá cúpla bronntanas</p>

Stór focal	Samplaí
<p>Tréimhsí ama</p>	<p>inné aréir Dé Luain seo caite maidin inné tráthnóna aréir</p>

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

Cur síos simplí a dhéanamh ar na rudaí a rinne sé/sí le linn an deireadh seachtaine.
Ceisteanna bunúsacha a chur ar dhuine eile faoin ábhar céanna.

Éisteacht

Ceisteanna agus cur síos simplí a bhaineann leis an ábhar seo a thuiscint.

Léamh

Na príomhphointí a bhaineann le haon chur síos scríofa (dialann, mar shampla) ar an ábhar seo a thuiscint.

Scríobh

Cur síos bunúsach a scríobh ar rudaí a rinne sé/sí i gcaitheamh an deireadh seachtaine.

Topaic 7: Bia agus deoch

	Feidhmeanna	Samplaí
7.1	Ag tairiscint deoch do dhuine, ag glacadh le tairiscint nó ag diúltú do thairiscint.	Cad ba mhaith leat? Beidh caife dubh agam. An mbeidh deoch agat? Beidh gloine sú oráiste agam, le do thoil. Ar mhaith leat gloine fíona? B'fhearr liom gloine beorach, le do thoil.
7.2	Ag fiafraí de dhaoine an nglacann siad bainne agus siúcra agus ag freagairt na ceiste sin.	An nglacann/dtógann tú bainne? Glacaim/Ní glacaim. An nglacann tú siúcra? Spúnóg amháin, le do thoil.
7.3	Ag lorg an bhiachláir.	An biachlár, le do thoil. An féidir liom/linn an biachlár a fháil/a fheiceáil, le do thoil?
7.4	Ag fiafraí de dhaoine an bhfuil siad réidh le hordú.	An bhfuil tú/sibh réidh le hordú?
7.5	Ag ordú an chéad chúrsa.	(Ba mhaith liom) na beacáin, le do thoil. Beidh an t-anraith agam(sa).
7.6	Ag fiafraí de dhaoine cad é ba mhaith leo don phríomhchúrsa agus ag freagairt na ceiste sin.	Cad é ba mhaith leat don phríomhchúrsa? Agus don phríomhchúrsa? Beidh an stéig agamsa, le do thoil. Ba mhaith liomsa an sícín, le do thoil.
7.7	Ag cur agus ag freagairt ceisteanna faoin bhia.	An bhfuil prátaí leis sin? Tá/níl. Cad iad na glasraí atá agaibh? Beacáin agus cóilis.
7.8	Ag fiafraí de dhaoine ar mhaith leo milseog agus ag freagairt na ceiste sin.	Ar mhaith leat/libh milseog? Ba mhaith. Beidh an sailéad torthaí agamsa, le do thoil.

	Feidhmeanna	Samplaí
7.9	Ag lorg an chláir fíona agus ag ordú fíona.	An clár fíona, le do thoil. Buidéal den Sauvignon Blanc, le do thoil. Dhá ghloine fíon bán le do thoil.
7.9	Ag fiafraí de dhaoine cad é mar a bhí an béile/ar thaitin an béile leo.	Cad é mar a bhí an béile? Ar thaitin an béile leat?
7.10	Ag cur tuairimí in iúl faoi bhéile.	Bhí sé an-bhlasta. Bhí sé beagáinín róspísrach. Bhí na glasraí róbhruite.

Gramadach	Samplaí
An t-alt agus ainmfhocail	an sicín an t-uibheagán an mhilseog
Ceisteanna agus freagraí	Ar mhaith...? Ba mhaith/níor mhaith. An nglacann tú...? Glacaim/ní glacaim. An mbeidh...? Beidh/ní bheidh.

Stór focal	Samplaí
Deochanna	tae le bainne/gan bainne tae láidir/lag pota tae sú oráiste fíon dearg fíon bán pionta bainne leathphionta beorach leac oighir spúnóg
Bia	anraith (glasraí) bradán (deataithe) beacáin sicín (rósta) stéig uibheagán sailéad sceallóga piseanna meacain dhearga/bhána oinniúin uachtar (reoite) cáca cáise pióg úll sailéad torthaí
Aidiachtaí	fuar te spíosrach milis blasta

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

Na príomhchineálacha bia agus dí a ainmniú, deoch a thairiscint do dhuine eile, béile iomlán a ordú i mbialann, ceisteanna a chur faoin bhia agus tuairimí simplí a nochtadh faoi bhéile.

Éisteacht

Ceisteanna agus cur síos bunúsach a bhaineann leis na hábhair thuas a thuiscint.

Léamh

Formhór na bhfocal agus na nithe a bhíonn le fáil ar bhiachlár simplí a thuiscint.

Scríobh

Liosta siopadóireachta bunúsach a scríobh.

Topaic 8: Sláinte agus tinneas

	Feidhmeanna	Samplaí
8.1	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi aclaíocht.	An bhfuil tú aclaí? Tá/níl. An duine aclaí tú? Is ea/ní hea.
8.2	Ag trácht ar an aclaíocht a dhéanann tú.	Téim ag siúl gach lá. Bím ag siúl sna sléibhte go minic. Imríim eitpheil go rialta.
8.3	Ag cur síos ar na rudaí a dhéanann tú ar mhaithe le do shláinte.	Ithim bia sláintiúil. Ithim go leor torthaí agus glasraí úra. Ní ólaim ná ní chaithim (tobac).
8.4	Ag fiafraí de dhuine cad é mar a bhraitheann sé/sí agus ag freagairt na ceiste sin.	Cad é mar a bhraitheann tú? Tá mé go breá. Ní bhraithim rómhaith. Níl mé ach cuibheasach/go measartha.
8.5	Ag rá céard atá cearr leat.	Tá mo dhroim nimhneach. Ghortaigh mé mo dhroim. Bhris mé mo lámh ag imirt peile. Tá teocht an-ard agam. Tá póit orm.
8.6	Ag fiafraí de dhuine an bhfuil biseach air/uirthi agus ag freagairt na ceiste sin.	An bhfuil biseach ort go fóill? Tá. Tá mé ag teacht chugam féin. Tá biseach ag teacht orm.
8.7	Ag cur comhairle ar dhuine.	Ba cheart duit dul chuig an dochtúir. Ba cheart duit sos a thógáil – tá tú ag obair ródhian. Ba cheart duit níos mó aclaíochta a dhéanamh. Caithfidh tú aire níos fearr a thabhairt duit féin. Tá tú ag ól an iomarca.

Gramadach	Samplaí
An chopail – ceisteanna agus freagraí	An duine aclaí tú? Is ea/ní hea.
An aidiacht shealbhach	mo dhroim
Na forainmneacha réamhfhoclacha <i>orm</i> agus <i>agam</i> .	Tá póit orm. Tá teocht ard agam.
An modh coinníollach	Ba cheart ...

Stór focal	Samplaí
Páirteanna den cholainn	aghaidh smig droim ladhar rúitín tóin
Ginearálta	aclaí acláocht sláinte sláintiúil teocht bris

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

Ráitis an-simplí a dhéanamh faoi thinneas agus faoi ghortuithe, ceisteanna simplí a chur ar dhaoine eile faoin chaoi a motháíonn siad, faoi na rudaí atá cearr leo agus fiafraí díobh an bhfuil siad ag mothú níos fearr.

Éisteacht

Ceisteanna simplí agus cur síos an-simplí a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint.

Léamh

Focail agus frásaí a bhaineann leis an ábhar seo a aithint. Comhráite scríofa simplí a bhaineann leis an ábhar a léamh.

Scríobh

Na príomhfhocail agus na príomhfhrásaí a bhaineann le tinneas agus gortuithe a scríobh.

Topaic 9: Ag déanamh cur síos ar dhaoine

	Feidhmeanna	Samplaí
9.1	Ag ainmniú páirteanna éagsúla den chorp.	Lámh(a) Cos(a)
9.2	Ag fiafraí cén chuma atá ar dhuine.	Cén chuma atá air? Cén chuma atá uirthi?
9.3	Ag rá cén chuma atá ar dhuine.	Tá sé ard tanaí. Tá sí beag dathúil. Tá gruaig fhada dhubh air. Tá gruaig ghairid chatach uirthi. Tá súile deasa donna aige/aici.
9.4	Ag fiafraí faoi phearsantacht duine.	Cén cineál duine é/í?
9.5	Ag déanamh cur síos ar phearsantacht duine.	Is duine cairdiúil é. Is bean chineálta í.

Gramadach	Samplaí
Na forainmneacha réamhfhoclacha <i>orm, agam</i> agus <i>araile</i> .	orm, ort, air, uirthi, orainn, oraibh, orthu agam, agat, aige, aici, againn, agaibh, acu
Ord focal	Tá gruaig fhada dhonn uirthi.
Inscne ainmfhocal	gruaig dhonn féasóg fhada
Iolra ainmfhocail	cos/cosa súil/súile
Ainmfhocail agus aidiachtaí	fear cairdiúil bean chineálta súile donna

Stór focal	Samplaí
Páirteanna den cholainn	súil(e) béal féasóg ard beag ramhar tanaí dathúil/dóighiúil fada gearr/gairid díreach catach fionn rua liath
Tréithe	cairdiúil cineálta deas

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

Cur síos simplí a dhéanamh ar an chuma atá ar dhuine agus ar a p(h)earsantacht.

Éisteacht

Ceisteanna agus cur síos simplí a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint.

Léamh

Na príomhfhocail agus na príomhfhrásaí a bhaineann leis na hábhair thuas a aithint.

Scríobh

Abairtí simplí a scríobh faoin chuma atá ar dhuine agus faoina p(h)earsantacht.

Topaic 10: Éadaí agus siopadóireacht

	Feidhmeanna	Samplaí
10.1	Ag rá go bhfuil rud éigin ag teastáil uait.	Tá bróga nua de dhíth orm. Tá mé ag dul chuig bainis. Caithfidh mé culaith/gúna nua a cheannach.
10.2	Ag iarraidh ar dhuine triail a bhaint as ball éadaigh.	Bain triail as go bhfeice tú. Cuir ort é go bhfeice tú.
10.3	Ag lorg agus ag tabhairt tuairimí.	Cad é do bharúil? Tá sé go hálainn. Níl sé ródheas. Tá an dath ró-éadrom/ródhorcha. Ní oireann sé duit.
10.4	Ag lorg tuairime ó dhuine a mheasann tú a bheith diúltach faoi earra.	Nach maith leat an léine sin? Ní maith. Tá sé gránna!
10.5	Ag cur tuairimí in iúl faoi chostas.	Tá sé an-saor/an-daor. Sílim go bhfuil sé ródhaor.
10.6	Ag déanamh comparáid idir earraí.	Tá an léine seo i bhfad níos deise. Tá an sciorta seo níos daoire ná an ceann buí. Tá an cóta gorm seo níos mó/lú.
10.7	Ag rá gurbh fhearr leat rud éigin eile.	B'fhearr liom ceann níos faide. B'fhearr liom ceann níos giorra.
10.8	Ag rá cá mhéad a chosnaíonn rud éigin.	Tá sé seachtó (is) a cúig euro. Níl sé ach daichead is a hocht punt.
10.9	Ag cur in iúl go bhfuil tú chun earra a cheannach.	Sílim go gceannóidh mé é.
10.10	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi mhéid.	Cén uimhir/cén mhéid a chaitheann tú? Uimhir/méid a deich.

Gramadach	Samplaí
Céimeanna comparáide na haidiachta	níos mó níos daoire
Uimhreacha (1–100)	dhá euro is fiche daichead is a hocht punt
Ainmfhocal móide aidiacht	léine bhuí

Stór focal	Samplaí
Cineálacha éadaí	carbhat seaicéad cóta báistí crios lámhainní/miotóga hata
Dathanna	bándearg liath corcra geal éadrom dorcha

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

Na príomhbhaill éadaigh a ainmniú agus tuairimí a chur in iúl fúthu, dathanna éagsúla a ainmniú, labhairt faoi chostas.

Éisteacht

Cur síos an-simplí a bhaineann le baill éadaigh a thuiscint, lena n-áirítear an dath atá orthu agus an costas a bhaineann leo.

Léamh

Ainmneacha na bpríomhbhall éadaigh agus na dathanna a thuiscint. Uimhreacha simplí a thuiscint i gcomhthéacs praghsanna agus méideanna bróg agus araille.

Topaic 11: Ag pleanáil laethanta saoire

	Feidhmeanna	Samplaí
11.1	Ag fiafraí de dhuine cén áit a bhfuil sé/sí ag dul ar laethanta saoire.	Cá bhfuil tú ag dul ar laethanta saoire i mbliana?
11.2	Ag rá cén áit a bhfuil tú ag dul ar laethanta saoire.	Tá mé ag dul go dtí an Fhrainc. Tá mé ag dul go Sasana.
11.3	Ag fiafraí de dhuine cé a bheidh leis/léi agus ag freagairt na ceiste sin.	Cé a bheidh leat? Mo chuid deirfiúracha. Mo chairde Síle agus Pól.
11.4	Ag fiafraí de dhuine cá fhad a bheidh sé/sí ar laethanta saoire agus ag freagairt na ceiste sin.	Cá fhad a bheidh tú/sibh ann? Ar feadh cúpla lá. Don deireadh seachtaine. Ar feadh seachtaine.
11.5	Ag fiafraí de dhuine cén uair atá sé/sí ag dul ar laethanta saoire agus ag freagairt na ceiste sin.	Cén uair atá tú ag dul/ag imeacht? An tseachtain seo chugainn. I gceann coicíse. Ag tús na míosa seo chugainn. Mí na Bealtaine.
11.6	Ag fiafraí de dhuine faoi na laethanta saoire agus ag freagairt na gceisteanna sin.	Cá mbeidh tú/sibh ag fanacht? In óstán. An mbeidh sibh ag fanacht le Máire? Beidh, don chéad seachtain. An rachaidh sibh ar cuairt chuig Seán? An mbeidh na páistí leat? Ní bheidh. Beidh siad ag fanacht le mo thuismitheoirí.
11.7	Ag cur ceiste faoin aimsir agus ag freagairt na ceiste sin.	An mbeidh an aimsir maith ag an am sin? Beidh. Tá súil agam.

Gramadach	Samplaí
<i>go dtí</i> + an t-alt	an Fhrainc: go dtí an Fhrainc an Iodáil: go dtí an Iodáil
<i>go gan</i> an t-alt	Meiriceá: go Meiriceá Albain: go hAlbain
<i>cúpla</i> + uimhir uatha	ar feadh cúpla seachtain
<i>ar feadh</i> + an tuiséal ginideach	ar feadh seachtaine ar feadh coicíse ar feadh míosa (<i>is leor na cinn seo a fhoghlaim</i>)
<i>i gceann</i> + an tuiséal ginideach	i gceann seachtaine i gceann coicíse i gceann míosa (<i>is leor na cinn seo a fhoghlaim</i>)
Ceisteanna agus freagraí san aimsir fháistineach (na briathra neamhrialta san áireamh).	An mbeidh...? Beidh/ní bheidh. An rachaidh...? Rachaidh/ní rachaidh.

Stór focal	Samplaí
Amanna/féilte faoi leith	an Nollaig an Cháisc an deireadh seachtaine fada Lá Fhéile Pádraig
Tíortha	An Ghearmáin An Phortaingéil An Astráil Albain An Bhreatain Bheag An tSeapáin An tSín

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

Cur síos bunúsach a dhéanamh ar na pleananna atá aige/aici do na laethanta saoire: cén áit a bhfuil sé/sí ag dul, an fhad a bheidh sé/sí ann, cén uair a bheidh sé/sí ag imeacht, cén áit a mbeidh sé/sí ag fanacht agus cad é mar a bheidh an aimsir. Ceisteanna simplí a chur ar dhaoine eile faoi na hábhair chéanna.

Éisteacht

Ceisteanna agus cur síos bunúsach a bhaineann leis na nithe thuas a thuiscint.

Léamh

Ainmneacha na bpríomhthíortha a aithint. Cur síos bunúsach ar na nithe thuas a thuiscint.

Scríobh

Cur síos simplí a scríobh faoi na pleananna atá acu do na laethanta saoire, mar shampla i litir nó i dteachtaireacht ríomhphoist chuig cara.

Topaic 12: Treoracha, suíomh agus gluaiseacht

	Feidhmeanna	Samplaí
12.1	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi shuíomh (taobh amuigh).	Cá bhfuil do charr páirceáilte? Tá sé in aice leis an bhanc. Tá sé trasna ón ollmhargadh. Tá sé ansin sa charrchlós.
12.2	Ag lorg agus ag tabhairt eolais faoi shuíomh (taobh istigh).	Cá bhfuil na heochracha? Tá siad ansin ar an teilifíseán. Tá siad ar an tábla/ar an bhord. Tá siad faoin nuachtán ansin.
12.3	Ag fiafraí cá bhfuil duine agus ag freagairt na ceiste sin.	Cá bhfuil Liam? Tá sé amuigh sa ghairdín. Tá sí istigh sa seomra suí. Tá sí thuas staighre. Tá sí thíos ansin.
12.4	Ag fiafraí cá háit a bhfuil an leithreas, nó seomraí eile, agus ag freagairt na ceiste sin.	Cá bhfuil an leithreas? Tá sé ansin ar chlé. Tá sé ansin ar dheis. Tá sé ansin ag bun an halla. Tá sé ag barr an staighre. Sin ansin é – an dara doras ar dheis.
12.5	Ag lorg agus ag tabhairt treoracha.	Cá bhfuil oifig an phoist? Téigh amach an doras, tiontaigh/cas ar dheis. Tá sé ansin in aice leis an séipéal. Téigh suas an tsráid. Téigh síos an bóthar. Gabh isteach an doras sin. Tá sé ansin ar dheis.

Gramadach	Samplaí
An modh ordaitheach	Téigh Cas/tiontaigh
Suíomh	thuas, thíos, istigh, amuigh
Gluaiseacht	suas, síos, isteach, amach
Réamhfhocal + an t-alt	ón ollmhargadh leis an óstán ar an tábla/ar an mbord faoin nuachtán
<i>Anseo agus ansin</i>	Tá sé anseo. Tá sé ansin ar chlé.

Stór focal	Samplaí
Áiseanna	Féach Topaic 2, A1
Seomraí	Féach Topaic 12, A1
Troscán	Féach Topaic 12, A1

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

Ceist a chur cá bhfuil rudaí éagsúla agus treoracha simplí a thabhairt. A rá cá bhfuil nithe éagsúla.

Éisteacht

Eolas bunúsach faoi shuíomh a thuiscint, mar aon le treoracha simplí.

Léamh

An stór focal bunúsach a bhaineann le suíomh agus treo a phiocadh amach as cur síos níos faide.

Scríobh

Treoracha simplí a scríobh mar aon le habairtí simplí maidir le suíomh rudaí.

Topaic 13: Garanna agus cead

	Feidhmeanna	Samplaí
13.1	Ag iarraidh garanna (neamhfhoirmeálta).	Tabhair dom an peann sin soicind. A Shéamais, an bhféadfá an fhuinneog sin a dhúnadh, le do thoil. An bhféadfá an doras sin a oscailt – tá sé an-te istigh anseo. Oscail an doras sin dom, maith an fear.
13.2	Ag iarraidh garanna (réasúnta foirmeálta).	Ar mhiste leat gar beag a dhéanamh dom? Ar mhiste leat ríomhphost a chur chugam, má fhaigheann tú an deis? Ar mhiste leat an litir seo a chur sa phost?
13.3	Ag cur in iúl go bhfuil nó nach bhfuil tú sásta gar a dhéanamh do dhuine.	Cinnte. Tá brón orm ach ... níl an t-am agam. tá coinne agam. tá mé róghnóthach.
13.4	Ag iarraidh ceada/ag tabhairt agus ag diúltú ceada.	An bhféadfainn/an dtig liom an fhuinneog seo a oscailt? Cinnte – ar aghaidh leat. An dtig liom an ceol seo a chasadh síos rud beag? Cinnte. Tá sé cineál ard. An bhféadfainn an leabhar seo a fháil ar iasacht? Cinnte, ach beidh sé ag teastáil uaim arís ag an deireadh seachtaine.
13.5	Ag iarraidh labhairt le duine/ag cur in iúl do dhuine gur féidir leis/léi labhairt le duine.	An dtig liom labhairt leis an bhainisteoir? An bhféadfainn labhairt le Brian Ó Duinn? An bhféadfainn labhairt leis/léi? Cinnte. Fan ar an líne.
13.6		Tá brón orm ach ... Tá sí ar saoire faoi láthair.

	Feidhmeanna	Samplaí
	Ag cur in iúl do dhuine cén fáth nach féidir leis/léi labhairt le duine éigin.	Tá sé as baile. Níl sí san oifig faoi láthair. Níl sé ag obair inniu.

Gramadach	Samplaí
An modh ordaitheach	tabhair oscail dún
An modh coinníollach	An bhféadfá ...? An bhféadfainn ...? (na cinn seo amháin)
Ord focal	An bhféadfainn an fhuinneog seo a oscailt?

Stór focal	Samplaí
Briathra	dún/druid oscail faigh cuir féad labhair le

<p>Beidh na hiarrthóirí ábalta...</p> <p>Labhairt Garanna simplí agus cead a iarraidh. A chur in iúl cé acu an bhfuil nó nach bhfuil sé/sí sásta gar a dhéanamh nó cead a thabhairt.</p> <p>Éisteacht Iarratais shimplí a thuiscint agus fios a bheith aige/aici go bhfuil duine eile sásta gar a dhéanamh nó cead a thabhairt dó/di.</p> <p>Léamh Nótaí gearra a thuiscint ina bhfuil gar nó cead á iarraidh.</p> <p>Scríobh Garanna simplí agus cead a iarraidh i bhfoirm scríofa.</p>

Topaic 14: Ag déanamh socruithe

	Feidhmeanna	Samplaí
14.1	Ag fiafraí de dhaoine an mbeidh siad saor agus ag freagairt na ceiste sin.	Cad é atá tú a dhéanamh oíche Mháirt? Faic. Cén fáth? Tá mé ag dul go Corcaigh. Cad chuige?
14.2	Ag tabhairt cuireadh do dhuine/ag glacadh le cuireadh agus ag diúltú do chuireadh.	Ar mhaith leat dinnéar a ithe liom? Ar mhaith leat lón a ithe liom féin agus le Bairbre? Ba bhreá liom. Ba bhreá liom ach ... beidh mé i nGaillimh. beidh mé gafa. beidh mé as baile. beidh mé ag tabhairt aire do na páistí.
14.3	Ag cur díomá in iúl.	Is mór an trua sin!
14.4	Ag iarraidh teacht ar chinneadh agus ag déanamh moltaí.	Cad é a dhéanfaimid san oíche amárach? Cad é faoi/céard faoi dhul chuig dráma?
14.5	Ag plé cúrsaí ama.	Cén t-am a thosóidh sé? Ar cheathrú/ag ceathrú tar éis a hocht. Ag cúig bhomaite is fiche go dtí a naoi.
14.6	Ag socrú ama.	Cén t-am a chasfaimid le chéile? Beidh an traen istigh ar chúig nóiméad chun a naoi. Casfaidh mé leat ansin.
14.7	Ag rá le duine cén t-am a bhaileoidh tú é/í.	Baileoidh mé thú timpeall a naoi. Beidh mé ansin roimh leath i ndiaidh a seacht.
14.8	Ag gabháil buíochais.	Tá mé an-bhuíoch díot.

Gramadach	Samplaí
An aimsir fháistineach den bhriathar <i>Ar + séimhiú</i> Uimhreacha agus am	Beidh mé gafa. Ar cheathrú chun a naoi. Cúig nóiméad tar éis a sé. Deich mbomaite i ndiaidh a seacht. Fiche tar éis a seacht. Cúig bhomaite is fiche go dtí a deich.

Stór focal	Samplaí
Ginearálta	Féach Caitheamh aimsire, A1 & A2 agus Saol laethúil A1.

Beidh na hiarrthóirí ábalta...

Labhairt

A fháil amach an bhfuil duine saor agus tagairt a dhéanamh do na príomhócáidí sóisialta. Cuireadh a thabhairt agus glacadh le cuireadh agus diúltú do chuireadh. Socruithe simplí a dhéanamh a bhaineann le ham agus le háit.

Éisteacht

Ceisteanna agus comhráite simplí a bhaineann le cuirí agus ócáidí sóisialta a thuiscint.

Léamh

Cuirí an-simplí a thuiscint (mar shampla, ar chárta ag tabhairt cuireadh chuig cóisir).

Scríobh

Cuirí simplí a scríobh. Nóta an-simplí a scríobh ag glacadh le cuireadh nó ag diúltú do chuireadh.

